

Qurbon AMINJONOV,

O'zbekiston Milliy universiteti Harbiy tayyorgarlik o'quv markazi tarbiyaviy va mafkuraviy ishlar sikli katta o'qituvchisi, iste'fodagi polkovnik

E-mail: aminjonov@gmail.com Tel: 97 720 22 09

O'zRMV f.f.d., dotsent S.Usmonov taqrizi asosida

“ISSUES OF FORMATION OF MORAL AND AESTHETIC RELATIONS TO THE PROFESSION OF AN OFFICER IN STUDENTS IN THE PROCESS OF TRAINING RESERVE AND RESERVE OFFICERS”

Annotation

This article will talk about the issues of the formation of moral and aesthetic relations to the officer profession.

Key words: "Aesthetics", "morality", "morality", "spirituality", "moral values", "aesthetic values", "aesthetic decency", "moral attitude". "aesthetics", "morality", "morality", "spirituality", "moral values", "aesthetic values", "aesthetic decency", "moral attitude", Genesis, reserve, reserve, individual-psychological qualities, professional-psychological selection.

“ВОПРОСЫ ФОРМИРОВАНИЯ У СТУДЕНТОВ НРАВСТВЕННО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО ОТНОШЕНИЯ К ОФИЦЕРСКОЙ ПРОФЕССИИ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ ОФИЦЕРОВ ЗАПАСА”

Аннотация

В данной статье пойдет речь о вопросах формирования морально-эстетического отношения к офицерской профессии.

Ключевые слова: «Эстетика», «мораль», «нравственность», «духовность», «моральные ценности», «эстетические ценности», «эстетическая порядочность», «моральное отношение». «эстетика», «нравственность», «нравственность», «духовность», «моральные ценности», «эстетические ценности», «эстетическая порядочность», «нравственная установка», генезис, резерв, резерв, индивидуально-психологические качества, профессионально-психологический выбор.

“REZERV VA ZAXIRADAGI OFITSERLARNI TAYYORLASH JARAYONIDA TALABALARDA OFITSERLIK KASBIGA AXLOQIY-ESTETIK MUNOSABATLARNI SHAKLLANTIRISH MASALALARI”

Annotatsiya

Mazkur maqolada ofitserlik kasbga axloqiy va estetik munosabatlarni shakllantirish masalalari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: “Estetika”, “axloqiylik”, “axloq”, “ma'naviylik”, “axloqiy qadriyatlar”, “estetik qadriyatlar”, “estetik odob”, “axloqiy munosabat”. “estetika”, “axloqiylik”, “axloq”, “ma'naviylik”, “axloqiy qadriyatlar”, “estetik qadriyatlar”, “estetik odob”, “axloqiy munosabat”, genezis, rezerv, zaxira, individual-psixologik sifatlar, kasbiy-psixologik tanlash.

Kirish. Hammamizga ayonki, taraqqiyotning tamal toshi ham, mamlakatni qudratli, millatni buyuk qiladigan kuch ham bu – ilm-fan, ta'lim va tarbiyadir. Ertangi kunimiz, Vatanimizning yorug' istiqboli, birinchi navbatda, ta'lim tizimi va farzandlarimizga berayotgan tarbiyamiz bilan chambarchas bog'liq. Buyuk yunon olimi Aristotelning «Vatan taqdirini yoshlar tarbiyasi hal qiladi», degan so'zlari bor. Qarang, bu fikrlar miloddan avval aytilgan. Demak, insoniyat ongli hayot kechira boshlagan davrdan buyon ta'lim va tarbiya masalasi, doimo dolzarb ahamiyat kasb etib kelmoqda.

Ma'lumki, ofitserlik kasbga axloqiy va estetik munosabatlarni shakllantirish masalalari ko'plab fanlarni o'rganish obyekt bo'lib, “estetika”, “axloqiylik”, “axloq”, “ma'naviylik”, “axloqiy qadriyatlar”, “estetik qadriyatlar”, “estetik odob”, “axloqiy munosabat” kabi ilmiy toifalar tarix, falsafa, sotsiologiya, politologiya, psixologiya, pedagogika va boshqa fanlarning tadqiqot predmeti hisoblanadi.

Pedagogika tajribasida harbiy xizmatchilarning kasbiy faoliyatida axloqiy-estetik munosabatlarni shakllantirish muammolari muhim ahamiyatga ega.

Odatda, Qurolli Kuchlarda va boshqa huquqni muhofaza qilish organlarida ushbu masalalar tarbiya va tarbiyaviy ishlarning nazariyasi hamda amaliyoti tahliliga muvofiq ko'rib chiqiladi.

Kasbiy faoliyatga nisbatan axloqiy-estetik munosabatlarni shakllantirish masalalari harbiy pedagogika va kasbiy pedagogika uchun dolzarb hisoblanadi.

Kasbga axloqiy-estetik munosabatlar inson uchun ahamiyatli bo'lgan subyektlar tomonidan ijobiy baholanadigan va tegishli kasbda qo'llaniladigan moddiy va ma'naviy voqelikda aks etadi. Ushbu axloqiy-estetik qadriyatlarni ta'lim jarayoniga joriy etish muhim ahamiyatga ega. Shaxsning kasbiy ehtiyojlarni to'g'ri tanlashi va shu o'rinda axloqiy va estetik qiziqishlarni belgilovchi va axloqiy-estetik odobda ayon bo'ladigan individual rivojlanish yo'nalishi ushbu masalaning yechimiga bog'liq.

Ma'lumki, har bir inson o'zi tanlagan kasbga bo'lgan o'z individual munosabatlariga ega. U kasbning axloqiy va estetik jihatlarini baholaydi. Ushbu munosabatlar turli ijtimoiy institutlar ta'siri ostida vujudga keladi va shakllanadi. Ulardan maktab, atrofdagi o'rtoqlar, oila, oliy o'quv yurti, mehnat jamoasi, maxalla va x.k.z.

Ma'lumki, pedagogik amaliyotda inson faoliyati omillari uning ehtiyojlari deb hisoblanadi. Ehtiyojlar o'z genezida ikkita asosiy bosqichdan o'tadi.

Birinchi bosqichda ehtiyojlar yashirin shaklda bo'lib, kasbiy faoliyatining axloqiy-estetik mohiyati to'g'risidagi o'z subyektiv bilimlarini, jamiki atrof haqiqatlari masalalari bo'yicha shaxsdagi mavjud bilimlar bilan solishtirganda eng yaxshisi bo'lib chiqadi. Bu solishtirishlar tanlangan kasbdagi axloqiy va estetik ehtiyojlarga erishish vositalarini tanlashda asosiy mezon hisoblanadi.

Ikkinchi bosqich, o'z mazmunining amaliy va qo'llaniladigan tavsifiga ega. Ushbu holatda ofitser kasbiy faoliyatining mohiyati, talaba shaxsining o'qituvchilar, o'quv yurti, fakultet qo'mondonligi, sikllar boshliqlari talabani o'rab turgan jamoa madaniy-ta'limi muhiti ta'sirida shakllanadigan axloqiy-estetik ehtiyojlarini qoniqtirish bilan obyektivlashtiriladi.

Bundan kelib chiqadiki, talabalarning axloqiy va estetik ehtiyojlarini qondirish harbiy ta'lim tizimida kasbiy tayyorgarlik dasturlarini ular tomonidan o'zlashtirish jarayonida ro'y beradi va axloqiy-estetik kasbiy xulq-atvorida o'z ifodasini topadi, uning asosida ularning tanlagan ofitserlik kasbga bo'lgan axloqiy-estetik munosabatlari yotadi.

Professional tarzda rezerv va zaxiradagi ofitserlarni tayyorlash asosan harbiy tayyorgarlik o'quv markazi va fakultetlarda amalga oshiriladi. Ular tanlangan ofitserlik kasbga talabalarning ijobiy munosabatini shakllantirishga, ushbu muayyan holatda, ularning o'z axloqiy-estetik munosabatlarida axloqiy va estetik qadriyatlarni o'quv jarayoniga moslashtiradigan madaniy ta'lim muhitini yaratishga qaratilgan. Shuning uchun ofitserlik tarkibining kasbiy tayyorgarlik sifatini oshirish maqsadida o'quv fanlari

tarkibida axloqiy va estetik qadriyatlar tajribasi mavjudligi hamda ularning axloqiy-estetik rivojlanishi salohiyatini o'zida mujassam etuvchi oliy ta'lim muassasasi madaniy-ta'lim muhitidagi axloqiy estetik xulq-atvor an'analari monitoringini doimo olib borish maqsadga muvofiq.

Talabalarining ofitserlik kasbiga axloqiy-estetik munosabatlarining o'ziga xosligi ularning axloqiy-estetik ongini shakllantirishga sezilarli ta'sir etuvchi moddiy, ijtimoiy va ma'naviy omillar bilan belgilanadi.

Bir vaqtning o'zida harbiy tayyorgarlik markazi, fakultetlar talabalarining ofitserlik kasbiga axloqiy-estetik munosabati, pedagogik vaziyat sifatida bir tomondan - ofitserlar kasbiy faoliyati faktlariga talabalarining munosabati bilan shartlansa, ikkinchi tomondan o'rnatilgan urf-odatlar va an'analarda talabaning harbiy oliy o'quv yurtida o'qish jarayonidagi ma'lum o'quv va xizmat vaqtida harakatlarini boshqarishga qaratilgan, qat'iy belgilangan tizim bilan shartlanadi.

Ofitserlik kasbining an'analari va qadriyatlarida o'ziga xos an'anaviy sifatlar va jihatlar ajralib turadi, ularda jamiyatning ofitserlik kasbiga munosabati shakllanadi. An'anaviy xususiyatlar va sifatlariga kelsak, ular odatda muhim tarixiy davrlar, zamonlar davomida mustahkamlanib, barcha turdagi qo'shinlar ofitserlariga xos hamda jamiyatning ofitserlik hamjamiyatiga munosabatini shakllanishini belgilab beradi.

Maqsadga yo'naltirilgan tarbiyaviy ishlar jarayonida talabalar ongida hissiyotli, irodaviy, aqliy, erkin ruhiy jarayonlarni amalga oshirish hisobiga tegishli ruhiy ta'lim shakllanadi hamda shaxsiy xususiyatlar, kasbiy muhim sifatlar vujudga keladi, o'zining axloqiy va estetik ehtiyojlarini tushunib yetishini taxmin qiluvchi o'z yo'nalishi shakllanadi, unda sekin-asta e'tiqodga aylanadigan kasbiy qiziqishlar paydo bo'ladi, keyinchalik shaxs uchun kasbiy ideallar va yo'nalishni yaratadi. Bularning barchasi kasbga bo'lgan munosabatning shakllanishiga asos bo'luvchi shaxsiy faollik asosi hisoblanadi va u muomalada, xulq-atvorda tashqaridan ko'rinadi.

Pedagogik faoliyat tajribasi shundan dalolat beradiki, rivojlangan axloqiy-estetik sifatlariga ega bo'lgan rezervdagi va zaxiradagi ofitserlar tarkibini tayyorlash masalalarini muvaffaqiyatli yechish, birinchi navbatda ularni kasbiy-psixologik tanlash sifatiga bog'liq.

Yoshlarni harbiy ta'lim muassasasiga kirishga qiziqitiruvchi asosiy omil oila hisoblanadi. Afsuski o'qishga kiruvchilarning kamchiligi ofitserlik kasbini axloqiylik, harbiy jasorat va sharaf, vatanparvarlik namunasi deb hisoblashadi. Boshqa sabablar ham bor: talab etiluvchi kasb, jismoniy mukammallikning rivojlanishi, imtiyoz va bonuslarga ega bo'lish, harbiy formaning chiroyiligi, keyingi hayotda ustuvorlikka ega bo'lish, moddiy ehtiyojlarni qondirish.

Bunda o'qishga kirayotganlarning individual-psixologik sifatlarini tekshirish bo'yicha o'tkazilgan tekshiruv natijalari ularning ko'pchiligida ehtiyojli qiziqishlar, egoistik qarashlar ustunligini, sardorlik sifatining yetarli rivojlanmaganini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, talabalarda ofitserlik kasbiga nisbatan axloqiy-estetik munosabatlarning shakllanishi uchun harbiy o'quv markazlarida, fakultetlarda yaratiladigan ta'lim muhiti muhim rol o'ynaydi.

Talaba har qanday holatda yashash baxtiga ega bo'lgan dunyo haqida tayyor bilimlarni bilib va undan ham ko'proq, tanlangan ofitserlik kasbi xususiyatlarini bilib tushilmaydi. Bularning barchasini u turli xil faoliyat jarayonida, oilada, maktabda, harbiy o'quv yurtida egallaydi.

Talabalarining ofitserlik kasbiga axloqiy-estetik munosabatlarining shakllanish jarayoni axloqiy-estetik kasbiy bilim va tushunchalarga, qadriyatlarga va g'oyalarga ega bo'lishni, shakllangan axloqiy norma va estetik sifatlarini, axloqiy-estetik kasbiy xulq-atvorni o'z ichiga oluvchi talabalar axloqiy-estetik dunyoqarashini rivojlantirishdan iborat, shaxs va jamiyatning axloqiy va estetik rivojlanishini ta'minlash xususiyatini aks ettiruvchi ofitserlik an'analarni yetkazish; axloqiy-estetik sifatlar rivojlanishini taxmin qiluvchi xizmat faoliyatini bajarishni, hamda axloqiy-estetik xulq-atvoriga ta'sirni o'z ichiga oladi.

Asosiy ta'lim dasturlarini o'zlashtirish jarayonida olingan bilim va tushunchalar Qurolli Kuchlarda ofitserlik kasbiga axloqiy-estetik munosabatlarni rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi, shakllangan munosabat axloqiy-estetik harakatlarda va ofitserning kasbiy xulq-atvorida ko'rinadi.

Shaxsni o'rganish tahlili shundan dalolat beradiki, inson shaxsiyati bir qator qadriyatlarni birlashtiradi, ular orasida: biogen, sotsiogen, psixogen. Shu munosabat bilan talabalarining ofitserlik kasbiga axloqiy va estetik munosabati psixogen darajada shakllanib, qiziqishlar va his-tuyg'ular shaklida ijtimoiy munosabat sifatida namoyon bo'lishi aniqlandi. Ushbu sabablar va his-tuyg'ular orqali talabalarda axloqiy va estetik yo'nalishlar shakllanadi, bu esa ofitserlik kasbiga nisbatan axloqiy-estetik munosabatning u yoki bu turini belgilaydi.

Talabalarining ofitserlik kasbiga axloqiy va estetik munosabatini shakllantirish, ularning ofitserlik kasbining axloqiy va estetik tomoniga nisbatan psixologik moyilligini aniqlashga qaratilgan ijtimoiy munosabatlar shaklida ifodalanishi mumkin. Chunki bu moyilliklar amalda ofitserning haqiqiy axloqiy-estetik xulq-atvoridan oldin bo'ladi, ularning rivojlanishi talabaning shaxsiy va kasbiy axloqiy-estetik qadriyatlarni, tanlangan kasb ideallarini idrok etish orqali amalga oshiriladi.

Bundan kelib chiqib shuni aniqlash mumkinki, talabalarining ofitser sifatida axloqiy va estetik faoliyatiga maqsadli qiziqishlarini rivojlantirish qiziqish ehtiyojlarning paydo bo'lishini rag'batlantiradi, bu esa o'z navbatida tushunib yetish jarayonida talabalar ongida mustahkamlanadi, doimiy ravishda barqarorlik belgilariga ega bo'ladi. Tajriba shuni ko'rsatadiki, bu barqarorlik belgilariga ega bo'lgan ehtiyoj talabalarining bo'lajak ofitser shaxsining axloqiy va estetik xulq-atvorini belgilaydigan ofitserlik kasbiga axloqiy-estetik munosabatini shakllantirish uchun asos yaratadi.

Axloqiy va estetik ehtiyojlar, qiziqishlar, istaklar, ideallar va e'tiqodlar umumlashib bo'lajak ofitser shaxsiyatining yo'nalishini tashkil etadi, bunda ofitserlik kasbiga axloqiy va estetik munosabat uning barqarorligini ta'minlash uchun asos hisoblanadi. O'z navbatida talabalarda shakllangan ofitserlik kasbiga axloqiy va estetik munosabatning o'zi kasbiy qiziqish bo'lib, u talabalarining shaxsiy va kasbiy tanlovi natijasidagi harakatlari, butun xatti-harakatlarining axloqiy va estetik mazmunini belgilaydi.

Talabalarining ofitserlik kasbiga axloqiy va estetik munosabatini shakllantirish usullari quyidagi guruhlarni o'z ichiga oladi:

- birinchidan, bu me'yoriy tavsifga ega bo'lgan usullar: ularga maqsad va vazifalarni belgilash, qarorlar, buyruqlar, farmoyishlarni shakllantirish va qabul qilish kiradi;

- ikkinchidan, ijro xarakteriga ega bo'lgan usullar: ularga rahbar va pedagogik tarkibni tanlash, joylashtirishning umumlashgan usullari, ular o'rtasida majburiyatlarni taqsimlash choralari, shuningdek ma'lum bir talabalar jamoasida tarbiyaviy ishning xususiyatlari to'g'risida yo'riqnomalarni o'tkazish kiradi;

- uchinchidan, bu maqsadli munosabatlarni aniqlash usullari bo'lib, ular yordamida atrof-muhit va qonunchilik ma'lumotlarini o'rganish, talabalar ta'limining oraliq natijalarini tekshirish, tahlil qilish asosida istiqbolli hamda yaqin maqsadlarni belgilash vazifalari hal qilinadi, ilg'or pedagogik faoliyat tajribasini umumlashtirish va yoyish bo'yicha tadbirlarni amalga oshirish;

- to'rtinchidan, bular istiqbol yo'nalishining usullari bo'lib, ular ekstrapolyatsiya, modellashirish va rejalashtirish usullari tizimidan foydalanishni nazarda tutadi;

- beshinchidan, bular muayyan talablar qo'yadigan uslublardan, ish faoliyatini baholashni tashkil etuvchi uslublardan va o'z-o'zini baholashga turtki bo'lgan usullardan, munozarali fikr almashish, turli maslahat va takliflar shakllantirish asosidagi usullardan foydalanadigan tuzatish usullari guruhlari;

- oltinchidan, rag'batlantiruvchi xarakterdagi usullar tizimi, jumladan jamoatchilik fikrini tashkil etish va yetkazish, tanqid va o'z-o'zini tanqid qilish, rag'batlantirish va majburlash usullari va boshqalarni o'z ichiga oladi;

Taklif etilganlar bilan bir qatorda talabalarning ofitserlik kasbiga axloqiy va estetik munosabatlarini shakllantirish jarayonini tashkil etishda umumiy pedagogik usullar tizimidan foydalanish mumkin, ularga ishonitirish, majburlash, mashqlar, misollar, shuningdek alohida didaktik usullar kiradi. Ular orasida tushuntirish, muhokama qilish, ko'rsatish, mustaqil ish usublari va boshqalar.

Xulosa va takliflar. Xulosa sifatida ta'kidlash mumkinki, ofitserlik kasbiga munosabat (eng umumlashtirilgan ma'noda) tasavvurda - bu professional xizmat vazifasini bajarish uchun zarur bo'lgan mahorat, bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish uchun zarur g'oyalari va tajribaning kasbiy yo'naltirilishi, o'z professional qarashlari nuqtayi nazaridan idrok etiladigan, inson tomonidan kasbiy faoliyat aniq turining alohida xususiyatlarini o'zlashtirilishi asosida shakllangan shaxsning kasbiy yo'nalishidan iborat.

Harbiy ta'lim muassasalarida rezerv va zaxiradagi ofitserlarni tayyorlash jarayonida talabalarda ofitserlik kasbiga axloqiy-estetik munosabatlarni shakllantirishda asosiy e'tibor quyidagilarga qaratilishi maqsadga muvofiq bo'ladi:

Birinchidan, talabalarning ofitserlik kasbiga axloqiy va estetik munosabatini shakllantirish maqsadida oliy o'quv yurtlarida targ'ibot va tashviqot ishlarini yuksak saviyada tashkillashtirish.

Ikkinchidan, harbiy tayyorgarlik o'quv markazi va fakultetlarga o'qishga kirayotgan talabalarning ehtiyojli qiziqishlarini, qarashlar ustunligini, sardorlik sifatining mavjudligi va rivojlanganligini tekshirish hamda ularning ofitserlik kasbining axloqiy va estetik jihatiga nisbatan psixologik moyilligini aniqlash maqsadida tanlovga ushbu masalarni aniqlashtirishga qaratilgan psixologik test sinovlarini kiritish.

Uchinchidan, o'qitilayotgan gumanitar, kasbiy fanlardagi mavjud axloqiy-estetik imkoniyatlarni aniqlash va dolzarblashtirish. Ya'ni mashg'ulotlarni qiziqarli, mazmunli o'tilishini ta'minlash. Talabalarda harbiy qismlarga tashriflar, harbiy to'garaklar, o'yinlar tashkillashtirish orqali kasbga nisbatan axloqiy-estetik qiziqishlar va ko'nikmalarni rivojlantirish.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 9-yanvardagi 458-sonli Qonuni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasining Mudofaa doktrinasini". // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 10.01.2018-y. 03/18/458/0537-son.
2. O'zbekiston Respublikasining 2002-yil 12-dekabrda "Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida"gi 436-II-son Qonuni. // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 19.04.2018-y. 03/18/476/1087son. 24.07.2018-y. 03/18/486/1559-son.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 4-avgustdagi "O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari harbiy xizmatchilarining ma'naviy-ma'rifiy saviyasini oshirish tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-3898-son qarori. // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 08.08.2018-y. 07/18/3898/1622-son.
4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. T.: "O'zbekiston", 2017. 104 b.
5. Kundalik faoliyatda axloqiy-ruhiy tayyorgarlikni tashkillashtirish bo'yicha qo'llanma. O'R MV. T.: Harbiy nashriyot.
6. "Harbiy tayyorgarlik o'quv markazida rezervdagi va zaxiradagi ofitserlarni tayyorlash: an'analari, innovatsiyalari, istiqbollari" Respublika ilmiy-amaliy anjumani ma'ruzalari to'plami. – T.: O'zMU Harbiy tayyorgarlik o'quv markazi, 2021. – 32 b.
7. Anorboyev A.A., Uralov X.B. O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari tizimida har tomonlama yetuk kadrlarni tarbiyalashning zamonaviy usullari. Maqola. "Harbiy tayyorgarlik o'quv markazida rezervdagi va zaxiradagi ofitserlarni tayyorlash: an'analari, innovatsiyalari, istiqbollari" Respublika ilmiy-amaliy anjumani ma'ruzalari to'plami. – T.: O'zMU Harbiy tayyorgarlik o'quv markazi, 2021. – 49 b.
8. Uralov X.B., Sapev J.K. Zamonaviy urushlarda jangchilarning ruhiy holatiga ta'sir qiluvchi omillar. Maqola. American Journal of Science and Learning for Development 1 No 2 (2022) 2022-12-27.
9. Uralov X.B. "Ofitserni pedagogik mahorati" maqola. Harbiy tayyorgarlik o'quv markazi muhandis-sayyor qo'shinlari, kimyoviy himoya va topogeodezik ta'minoti sikli katta o'qituvchisi rezervdagi podpolkovnik. TDTU "Ta'lim tizimida ijtimoiy-gumanitar fanlar" ilmiy jurnalining 2022-yil 28-noyabrda 5-soni - 67 b.
10. Uralov X.B. Mustaqil O'zbekiston sharoitida rezerv va zaxiradagi ofitserlar tayyorlash tizimining dolzarbligi. Dotsent. Zirhli qalqon ilmiy – axborot jurnali № 1 (10) 2022-mart 428 bet.
11. O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vaziri general-mayor A.Azizovning Qurolli Kuchlar Akademiyasida 2018-yil 10-avgust kuni bo'lib o'tgan ofitserlar yig'ilishidagi nutqi. <https://www.gazeta.uz/ru/2018/08/10/defence/>.

O'zbekiston Milliy universiteti Harbiy tayyorgarlik o'quv markazi tarbiyaviy va mafkuraviy ishlar sikli katta o'qituvchisi, iste'fodagi polkovnik Aminjonov Qurbon Xabibullaevichning **“Rezerv va zaxiradagi ofitserlarni tayyorlash jarayonida talabalarda ofitserlik kasbiga axloqiy-estetik munosabatlarni shakllantirish masalalari”** mavzusidagi ilmiy maqolasiga

TAQRIZ

Ma'lumki, ofitserlik kasbiga axloqiy va estetik munosabatlarni shakllantirish masalalari ko'plab fanlarni o'rganish ob'ekti bo'lib, “estetika”, “axloqiylik”, “axloq”, “ma'naviylik”, “axloqiy qadriyatlar”, “estetik qadriyatlar”, “estetik odob”, “axloqiy munosabat” kabi ilmiy toifalar tarix, falsafa, sotsiologiya, politologiya, psixologiya, pedagogika va boshqa fanlarning tadqiqot predmeti hisoblanadi.

Pedagogika tajribasida harbiy xizmatchilarning kasbiy faoliyatida axloqiy-estetik munosabatlarni shakllantirish muammolari muhim ahamiyatga ega.

Odatda, Qurolli Kuchlarda va boshqa huquqni muhofaza qilish organlarida ushbu masalalar tarbiya va tarbiyaviy ishlarning nazariyasi hamda amaliyoti tahliliga muvofiq ko'rib chiqiladi.

Kasbiy faoliyatga nisbatan axloqiy-estetik munosabatlarni shakllantirish masalalari harbiy pedagogika va kasbiy pedagogika uchun dolzarb hisoblanadi.

Professional tarzda rezerv va zaxiradagi ofitserlarni tayyorlash asosan harbiy tayyorgarlik o'quv markazi va fakultetlarda amalga oshiriladi. Ular tanlangan ofitserlik kasbiga talabalarning ijobiy munosabatini shakllantirishga, ushbu muayyan holatda, ularning o'z axloqiy-estetik munosabatlarida axloqiy va estetik qadriyatlarni o'quv jarayoniga moslashtiradigan madaniy ta'lim muhitini yaratishga qaratilgan. Shuning uchun ofitserlik tarkibining kasbiy tayyorgarlik sifatini oshirish maqsadida o'quv fanlari tarkibida axloqiy va estetik qadriyatlar tajribasi mavjudligi hamda ularning axloqiy-estetik rivojlanishi salohiyatini o'zida mujassam etuvchi oliy ta'lim muassasasi madaniy-ta'lim muhitidagi axloqiy estetik xulq-atvor an'analari monitoringini doimo olib borish maqsadga muvofiq.

Xulosa qilib aytganda, ofitserlik kasbiga munosabat (eng umumlashtirilgan ma'noda) tasavvurda - bu professional xizmat vazifasini bajarish uchun zarur bo'lgan mahorat, bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish uchun zarur g'oyalar va tajribaning kasbiy yo'naltirilishi, o'z professional qarashlari nuqtai nazaridan idrok etiladigan, inson tomonidan kasbiy faoliyat aniq turining alohida xususiyatlarini o'zlashtirilishi asosida shakllangan shaxsning kasbiy yo'nalishidan iborat.

O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI HARBIY TAYYORGARLIK O'QUV MARKAZI
TARBIYAVIY VA MAFKURAVIY ISHLAR SIKLI
Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dotsent

S. Usmonov

Elektron pochta: usmonovsaidikromxoja@gmail.com